Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Miten eläinsuojeluvalvonnan henkilöstön muutos vaikuttaisi tuottajan / eläinten pitäjän oikeusturvan toteutumiseen eläinsuojeluvalvonnassa ja kuinka arkipäiväisiä oikeusturvakysymykset eläinsuojeluvalvonnassa ovat?

Suomessa suoritetaan vuosittain noin 6500 epäilyyn perustuvaa eläinsuojelutarkastusta sekä lisäksi suunnitelmallista valvontaa (esimerkiksi n. 400 tuotantoeläimiin kohdistuvaa otantatarkastusta). Epäilyyn perustuvien tarkastusten yhteydessä eläinten pitäjää velvoittavia päätöksiä eli määräyksiä suorittaa korjaavia toimia omalla kustannuksellaan annettiin vuonna 2017 noin 1900:lle eläinten pitäjälle. Tuotantoeläinten pitäjille määräyksiä tai kieltoja annettiin noin 40 %:lla tarkastuksista. Lisäksi viranomainen suoritti kiireellisiä pakkotoimia tuotantoeläinten pitäjän kustannuksella noin 4 %:lla tarkastuksista (159 kertaa). Lemmikkieläimiin kohdistuvilla tarkastuksilla vastaavat luvut olivat n. 25 % ja 10 %. Tuotantoeläimiin kohdistuvilla suunnitelmallisilla otantatarkastuksella laiminlyöntejä havaittiin eli velvoittavia päätöksiä annettiin noin 17 %:lla tarkastuksista. Eläinten pitäjien oikeusturvakysymykset ovat siis eläinsuojeluvalvonnassa arkipäivää. Eläinten pitäjien omaisuuteen, työhön, elinolosuhteisiin, toimeentuloon tai elinkeinoon vaikuttavia päätöksiä tehdään päivittäin. Tarkastuksilla havaitut epäkohdat viedään poliisin tietoon pääsääntöisesti aina, elleivät ne ole hyvin lieviä ja korjaannu nopeasti eli myös eläinsuojelurikostutkinta ja oikeuskäsittelyt ovat eläinsuojeluvalvonnassa arkipäivää.

Eläinten pitäjän oikeusturvan toteutumisesta eläinsuojeluvalvonnassa on huolehdittava varmistamalla, että valvontaa suorittavalla henkilöstöllä on tehtävään riittävä pätevyys. Pätevyys sisältää olennaisena osana sen, että viranomainen osaa arvioida eläinten kokemaa kipua ja kärsimystä suhteessa havaittuihin epäkohtiin ja mitoittaa valvontatoimet sen mukaisesti. Käytännön valvonnassa tarvitaan eläinlääkärin koulutusta. Eläinten pitäjän oikeusturva toteutuu parhaiten jos eläinsuojeluvalvontaa suorittaa kaksi eläinlääkäriä, joiden yhteiseen arvioon eläinten hyvinvoinnista valvonnan toimet perustetaan. Näin nykypäivänä pyritään toimimaan, eikä käytäntöä ole syytä muuttaa. Näin valvonta on mahdollisimman objektiivista. Hallintolain huolellinen noudattaminen päätöksenteossa on tärkeää: eläinten pitäjällä on oltava oikeus tulla kuulluksi asiassa ja annettavan päätöksen on oltava oikeassa suhteessa havaittuihin epäkohtiin. Jos käytännön valvontaa suorittaa joku muu kuin eläinlääkäri, ja eläinlääkäri joutuu tekemään hallinnollisen päätöksen tämän toisen henkilön havaintojen perusteella, ei eläinten pitäjän oikeusturva enää toteudu. Eläinten kärsimystä on mahdoton arvioida toisen henkilön olosuhdehavaintojen perusteella ja päätöstä on mahdotonta mitoittaa oikein. Valvontaeläinlääkärin on selvitettävä tarkastuksella kaikki eläinten hyvinvointiin vaikuttavat seikat sekä eläinten pitäjän näkemys asioista, jotta päätöksiä asiassa voi tehdä niin, että asiakkaan oikeusturvasta huolehditaan. Osan eläinlääkäreistä korvaaminen muulla valvontahenkilöstöllä heikentäisi valvonnan laatua ja eläinten pitäjän oikeusturvaa selvästi nykyisestä.

Pirkkalassa 7.2.2019

Maria Wahlfors
valvontaeläinlääkäri
Pirkkalan kunta